Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
G. HOGAN
представено на 15 април 2021 година [1]

**Дело C-65/20**

**VI**
**срещу**
**KRONE — Verlag Gesellschaft mbH & Co KG**

(Преюдициално запитване, отправено от Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия)

„Преюдициално запитване — Защита на потребителите — Директива 85/374/ЕИО — Отговорност за вреди, причинени от дефект на стока — Понятието „дефектна стока“ — Материален екземпляр от всекидневник, който съдържа неправилен здравен съвет“

## I. Въведение

1. Когато ежедневник публикува в ежедневна рубрика неправилен здравен съвет от независим автор на рубрика, може ли този вестник да бъде съден за това, че е разпространил дефектна стока по смисъла на Директива 85/374/ЕИО на Съвета [2] (наричана по-нататък „Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки“), когато читателка на вестника впоследствие твърди, че ѝ е била причинена телесна повреда, тъй като е последвала този съвет? Това по същество е новият въпрос във връзка с тълкуването на Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки, поставен с настоящото преюдициално запитване на Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия).

2. Преди обаче да се разгледат фактите и конкретните правни въпроси, трябва първо да се изложи релевантният законодателен контекст.

1 Език на оригиналния текст: английски.

2 Директива на Съвета от 25 юли 1985 година за сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки относно отговорността за вреди, причинени от дефект на стока (ОВ L 210 г., 1985 г., стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 1, стр. 183), изменена с Директива 1999/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 10 май 1999 година (ОВ L 141 г., 1999 г., стр. 20; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 5, стр. 34).

## II. Правна уредба

### *A. Правото на Съюза*

*1. Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки*

3. Първо, трето, четвърто и шесто съображение от Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки гласят следното:

„[…] сближаването на законодателствата на държавите членки относно отговорността на производителя за вреди, причинени от дефект на неговите стоки е необходимо, тъй като съществуващите различия може да нарушат конкуренцията и да засегнат движението на стоки в рамките на общият пазар и до голяма степен да доведат до различия в нивото на защита на потребителите срещу вреди, причинени от дефект на стока, както на здравето им, така и на тяхната собственост;

[…]

[…] невиновна отговорност следва да се търси единствено относно промишлено произведени движими вещи; като има предвид, че в резултат на това е целесъобразно да бъде изключена отговорността при земеделските стоки и дивеча, освен ако не са преминали през преработка по промишлен начин, която може да причини дефекти в тези стоки; като има предвид, че отговорността, предвидена в настоящата директива, следва да се прилага и по отношение на движими вещи, използвани при изграждането на недвижими имоти или вложени в недвижими имоти;

[…] защитата на потребителите предполага, че всички участници в производствения процес, следва да носят отговорност, доколкото завършената стока, съставната част или суровината, доставени от тях, са се оказали дефектни; като има предвид, че в същия смисъл отговорността следва да се разпростре както върху вносители на стоки в рамките на Общността, така и до лица, представящи се като производители чрез поставяне на своето име, търговска марка или друг отличителен знак, или които доставят стока, чийто производител не може да бъде установен;

[…]

[…] с оглед защитата на физическото благосъстояние и собствеността на потребителите, дефектният характер на дадена стока следва да бъде определян чрез позоваване не [на] годността ѝ за употреба, а на липсата на такава безопасност, каквато обществото като цяло има право да очаква от стоката; като има предвид, че безопасността се преценява чрез изключване на всяка неправилна употреба на една стока, която е неоправдана при конкретните обстоятелства […]“.

4. В член 1 от Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки е посочено общото правило, че производителят носи отговорност за вредите, причинени от дефект на неговата стока.

5. Член 2 и член 3, параграфи 1 и 2 от Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки определят понятията „стока“ и „производител“, както и кой се счита за „приравнен на производител“ съгласно Директивата. Те гласят следното:

„Член 2

По смисъла на настоящата директива „[стока]“ означава всички движими вещи, дори когато са включени в друга движима или недвижима вещ. „[Стока]“ включва и електрическия ток.

Член 3

1. „Производител“ е всяко лице, което по занятие произвежда стоки в завършен вид, суровини и съставни части, включени в производството на други стоки, или което се представя за производител, като поставя върху стоката своето име, търговска марка или друг отличителен знак.

2. Без да се засяга отговорността на производителя, всяко лице, което внася в Общността стоки с цел продажба, отдаване под наем или лизинг, или всяка друга форма на разпространение, в рамките на своята търговска дейност, се счита за производител по смисъла на настоящата директива и носи отговорност на същото основание както производителят.

[…]“.

6. В член 6 от Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки се описва какво се счита за дефект за целите на Директивата. Първият параграф от него гласи:

„Стоката е дефектна, когато не отговаря на общоприетите очаквания за [безопасност], като се вземат предвид всички обстоятелства, включително:

а) представянето на стоката;

б) употребата на стоката, която основателно може да се очаква;

в) момента на пускане на стоката в обращение.

[…]“.

### *Б. Австрийското право*

7. Член 1 от Bundesgesetz vom 21. Jänner 1988 über die Haftung für ein fehlerhaftes Produkt (Produkthaftungsgesetz) (Федерален закон от 21 януари 1988 г. за отговорността за вреди от дефектни стоки (Закон за отговорността за вреди от дефектни стоки)[3] предвижда:

„(1) Когато дефект на стока причини на физическо лице смърт, телесна повреда или увреди неговото здраве, или повреди материална вещ, различна от стоката, отговорност за обезщетяването на вредите носи:

1. предприятието, което е произвело и е пуснало в обращение тази стока,

[…]“.

3 BGBl. 99/1988, последно изменен с BGBl. I 98/2001.

8. Членове 3, 4 и 5 от Закона за отговорността за вреди от дефектни стоки определят съответно понятията производител, стока и дефектна стока. Текстът на тези разпоредби е следният:

„Член 3. „Производител“ (член 1, параграф 1, точка 1) е всяко лице, което по занятие произвежда краен продукт, суровина или съставна част, или което се представя за производител, като поставя върху стоката своето име, марка или друг отличителен знак.

Член 4. „Стока“ са всички материални движими вещи, дори и когато последните са свързани с друга движимост или недвижимост, включително енергия.

Член 5. (1) Стоката е дефектна, когато не отговаря на общоприетите очаквания за безопасност, като се вземат предвид всички обстоятелства, особено като се има предвид:

1. представянето на стоката;

2. употребата на стоката, която основателно може да се очаква;

3. моментът на пускане на стоката в обращение.

[…]“.

## III. Фактите в главното производство и преюдициалното запитване

9. Въпросът възниква по следния начин. Ответникът е собственик[4] и (по негови твърдения) публикува регионално издание на Kronen-Zeitung, популярен вестник, може би с най-големия тираж от всички таблоидни ежедневници в Австрия. На 31 декември 2016 г. вестникът публикува в рубриката „Hing'schaut und g'sund g'leben“ („Вижте и живейте здравословно“) статия на „Kräuterpfarrer Benedikt“ („билкаря свещеник Бенедикт“), озаглавена „Schmerzfrei ausklingen lassen — Eine Auflage aus geriebenem Kren“ („Нека [годината] отшуми без болка — компреси с настърган хрян“).

10. Въпросната статия гласи:

„Облекчете ревматичната болка

Прясно едро настърган хрян може да помогне за намаляване на ревматичната болка. Засегнатите зони първо се натъркват с мазно растително масло или свинска мас, след което върху тях се полага настърганият хрян и се притиска. Този компрес може да се остави върху съответните зони в продължение на два до пет часа, преди отново да бъде отстранен. Това приложение има добро облекчаващо действие“.

11. Според запитващата юрисдикция посочената в статията продължителност за поставяне на компрес от хрян е неправилна: трябвало е да се посочи, че съветът към читателите е да поставят такъв компрес за две до пет *минути*, а не за два до пет *часа*. Автор на рубриката е свещенослужител, дал монашески обет и член на религиозна общност. Той е приел името „Бенедикт“. Изглежда — или поне ответникът поддържа — че въпросният свещенослужител е признат експерт в областта на билколечението, автор на многобройни вестникарски публикации по темата и има издадени книги в областта на билколечението. Ответникът заявява, че до момента винаги е разчитал на неговата експертност и за първи път се сблъсква с необходимостта да отговаря по подобен иск.

4 „Medieninhaber“ по смисъла на член 1, параграф 1, точка 8 от Bundesgesetz über die Presse und andere publizistische Medien (Федерален закон за печата и публицистиката в други медии) от 12 юни 1981 г., BGBl. Nr. 314/1981.

12. Ищцата, VI, е абонат на Kronen-Zeitung. Същата твърди, че е прочела статията и е действала според указанията в дадения в статията съвет. Така тя поставила компреса от хрян съгласно описанието в статията на глезенната става на левия крак. Оставила превръзката за около три часа и я свалила едва след като започнала да изпитва силни болки. Съдържащите се в хряна лютиви горчични масла ѝ причинили токсична контактна реакция. С оглед на това тя е предявила иск за обезщетение за неимуществени вреди поради претърпени болки и страдания в размер на 4400 EUR, както и иск за установяване на отговорността на ответника за всички настоящи телесни повреди и за бъдещите последици от въпросния инцидент.

13. Исковете ѝ са отхвърлени в първоинстанционното производство. Първоинстанционният съд, Bezirksgericht für Handelssachen, Wien (Районен съд по търговски спорове Виена, Австрия), констатира, че ответникът е възложил писането на статията на експерт в областта на билколечението с многобройни публикации по темата. Ответникът не е имал основание да проверява представените от експерта ръкописи. Освен това, тъй като авторът е признат експерт, посоченият съд приема, че той не може да се счита нито за неспособен в обичайния смисъл, нито за съзнателно опасно лице по смисъла на член 1315 от Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (Общ граждански кодекс, Австрия)[5].

14. От друга страна, ако първоначално авторът е предоставил статията с правилно съдържание, но впоследствие е допусната грешка по време на производствения процес, съдът приема, че ответникът носи отговорност само когато действително гарантира правилността на съдържанието на своята публикация. Този съд отбелязва, че Kronen-Zeitung е таблоид, в който информацията се представя в кратки статии, написани по забавен, прост и лесен за възприемане начин. Следователно статията не би могла да се разглежда по същия начин, както ако беше публикувана в научно списание.

15. Освен това съдът констатира, че в подобни случаи очакванията на читателите също се различават от тези на читателите на научни статии, специализирани списания или нехудожествени произведения. Следователно, тъй като не може да се презумира ангажимент за правилност на съдържанието на статията, ответникът не отговаря за неправилното времетраене на терапията, посочено в статията. Жалбата пред въззивния съд, Handelsgericht Wien (Търговски съд Виена), е отхвърлена по процесуални съображения. Въззивният съд не приема по-специално, че за първи път в това производство VI изтъква нови факти в подкрепа на иск за обективна отговорност на ответника.

16. При обжалването пред Oberster Gerichtshof (Върховен съд) стават по-ясни доводите, изведени от обективната отговорност на ответника по Закона за отговорността за вреди от дефектни стоки. В решението си от 21 януари 2020 г. този съд отхвърля довода, че не са изпълнени предпоставките за разглеждане на обективната отговорност по Закона за отговорността за вреди от дефектни стоки, въпреки че в първоинстанционното производство ищцата е обосновала конкретно виновната отговорност на ответника.

17. По-нататък същият съд разглежда доводите за обективна отговорност по Закона за отговорността за вреди от дефектни стоки, а оттам и въз основа на Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки. Той отбелязва, че публикувани произведения като наръчници, ръководства и карти се продават, защото крайните потребители очакват да получат конкретни инструкции от тях. Добавя, че ако например готварска рецепта в книга или вестник погрешно посочва вредно за човешкото здраве количество от определена съставка, би било непоследователно увреденото лице да не разполага със средство за правна защита съгласно

5 Тази разпоредба се отнася до отговорността за действия на трети лица.

Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки, а при погрешно добавяне на същото твърде голямо количество, но в закупен готов продукт, потребителят да може да съди производителя на продукта на основание на неговата обективна отговорност по Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки.

18. След това Oberster Gerichtshof (Върховен съд) посочва четири довода, които според него са насочени срещу отговорността за погрешна информация в подобни случаи. На първо място, той счита, че защитната функция на отговорността за вреди от дефектни стоки се изразява в предотвратяването на опасността, произтичаща от самия предмет, а не от дадените съвети. Второ, интелектуалните продукти, каквито са вестникарските рубрики, не представляват „стоки“ по смисъла нито на австрийския Закон за отговорността за вреди от дефектни стоки, нито на член 2 от Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки именно защото сами по себе си те не са материална вещ. Трето, евентуалното обвързване на отговорността за вреди от дефектни стоки с предоставянето на информация в определена материална форма би било произволно и поради това следва да се изключи от приложното поле на Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки. На последно място, той изразява опасенията си от потенциално неограничените и неясни хипотези на отговорност, които могат да възникнат, ако понятието „продукт“ по член 2 от Директивата се тълкува толкова широко.

19. Накрая Oberster Gerichtshof (Върховен съд) отбелязва, че ако разпоредбите за обективна отговорност, които се съдържат в Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки, намират приложение по дела от този вид, според него ответникът по принцип би носил отговорност по Закона за отговорността за вреди от дефектни стоки за телесни повреди, причинени на читателката ищец поради това че е следвала неправилния съвет.

20. Предвид съмненията си по този въпрос Oberster Gerichtshof (Върховен съд) решава да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли член 2 във връзка с членове 1 и 6 от [Директива 85/374] да се тълкува в смисъл, че за (дефектна) стока следва да се счита и материален екземпляр от всекидневник, който съдържа неправилен от професионална гледна точка здравен съвет, чието спазване причинява вреда за здравето?“.

21. Ответникът KRONE-Verlag, германското правителство и Европейската комисия представят писмени становища пред Съда.

## IV. Анализ на преюдициалния въпрос

22. Както посочих, основният въпрос, който трябва да бъде разгледан във връзка с настоящото преюдициално запитване, е дали собственикът на вестник може да носи отговорност за неправилна статия от този вид съгласно Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки[6]. Според мен от текста, целите и контекста на Директивата е напълно ясно, че тя се прилага само по отношение на физическите свойства на стоките, поради което е неприложима по подобно дело.

6 Разбира се, съвсем отделен е въпросът дали може или следва да бъде налице отговорност съгласно други разпоредби на австрийския закон, и тъй като той е от компетентността единствено на запитващата юрисдикция, аз естествено се въздържам да изразя позиция по него. Такава потенциална отговорност очевидно не се изключва от Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки (вж. тринадесето съображение, както и член 13 от Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки).

23. Съгласно постоянната практика на Съда при тълкуването на разпоредба от правото на Съюза трябва да се взема предвид не само нейният текст — който „според традиционните принципи на тълкуване […] представлява винаги отправната точка и в същото време очертава пределите на тълкуване“ [7] — но и нейният контекст и целите на правната уредба, от която тя е част [8]. Ето защо предлагам най-напред да бъде разгледан самият текст на Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки, след което да бъдат изследвани нейният контекст и целите, които тя обслужва.

24. Първо, започвайки от самия текст на Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки, може да се отбележи, че член 1 от нея предвижда, че производителят „носи отговорност за вредите, причинен[и] от дефект на неговата стока“. След това член 2 определя понятието „стоки“ като „всички движими вещи, дори когато са включени в друга движима или недвижима вещ“ [9]. Член 3 определя „производителя“ като „всяко лице, което по занятие произвежда стоки в завършен вид, суровини и съставни части, включени в производството на други стоки, или което се представя за производител, като поставя върху стоката своето име, търговска марка или друг отличителен знак“. Съгласно член 6, параграф 1 от посочената директива стоката е дефектна, „когато не отговаря на общоприетите очаквания за [безопасност], като се вземат предвид всички обстоятелства, включително: а) представянето на стоката; б) употребата на стоката, която основателно може да се очаква; в) момента на пускане на стоката в обращение“. Текстът в този случай е свързан с производството на материални предмети и с вредите, понесени в резултат на физически дефект в съответната стока.

25. Част от правната доктрина обаче допуска, че стоките дори не трябва да бъдат материални в този смисъл, за да бъде окачествени като „стоки“ по смисъла на член 2 от Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки [10]. Това би дало възможност *информацията, съдържаща се във вестника* — а не самият вестник — да се разглежда като стока. Според мен обаче подобно тълкуване не е възможно предвид текста, целите и контекста на тази директива.

26. Несъмнено е вярно, че класическият вестник, който се публикува по традиционен начин, е материален предмет и движима вещ. Вероятно е възможно да си представим положение, при което купувачът на действително публикуван вестник би могъл да претърпи телесна повреда, например ако бъде наранен от стърчаща скоба или евентуално увреден от токсично мастило, използвано за отпечатването му. Същината на настоящия иск обаче се отнася до твърдян дефект на *интелектуалното* съдържание, а не до дефект на самата *физическа* стока. Следователно по същество става въпрос за услуга, а не за стока.

7 Вж. в този смисъл заключението на генералния адвокат Trstenjak по дело Agrana Zucker (C-33/08, EU:C:2009:99, т. 37).

8 Вж. в този смисъл решения от 10 септември 2014 г., Holger Forstmann Transporte (C-152/13, EU:C:2014:2184, т. 26) и от 10 декември 2018 г., Wightman и др. (C-621/18, EU:C:2018:999, т. 47).

9 Първоначално прилагането на Директива 85/374 е било ограничено до „промишлено произведени движими вещи“ (трето съображение от тази директива). С Директива 1999/34 от приложното поле на Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки се премахва изключението за „селскостопанските суровини“, а съгласно съображение 8 от Директива 1999/34 целта е да се обхванат „всички видове продукти“, с което приложното поле на Директивата да се разшири, така че да не обхваща само *промишлено произведените* стоки. Това се потвърждава от факта, че Съдът прилага Директива 85/374 по отношение на стока, която очевидно не е била произведена промишлено, в решението си от 10 май 2001 г., Veedfald (C-203/99, EU:C:2001:258), постановено по дело относно промиване на бъбрек преди трансплантация с произведен в аптеката на болницата перфузионен разтвор, който се оказва дефектен, в резултат на което бъбрекът става негоден за трансплантация.

10 Комисията изтъква, че определението на понятието „стока“ е широко (макар че според нея стоката трябва да е „промишлено произведена“). Тя изтъква, че докато член 4 от австрийския Закон за отговорността за вреди от дефектни стоки определя стоката като „всички материални движими вещи“, в текста на член 2 от Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки не се съдържа квалификацията „материален“. Освен това тази разпоредба включва в понятието „стока“ електроенергията, която не е телесна вещ. Дискусията присъства в по-голяма степен по отношение на софтуера, при който дори пренасянето на материален носител вече е рядкост, а обичайният начин за прехвърляне в момента е изтеглянето му (за това становище вж. например *Spindler*, G. Verschuldensunabhängige Produkthaftung im Internet, Multimedia und Recht. No 3, 1998, 119—124). В доклада си от 19.2.2020 г. относно последиците от изкуствения интелект, интернета на нещата и роботиката за безопасността и отговорността, COM(2020) 64 final, стр. 14, изглежда, Комисията не отива толкова далеч de lege lata, като предлага: „[м]акар че определението за продукт в Директивата относно отговорността за вреди от продукти е широко формулирано, неговият обхват може да бъде доизяснен, така че да се отрази по-добре сложността на нововъзникващите технологии […]“.

27. Не се твърди например, че самият вестник е причинил увреждане на VI, а става въпрос за телесна повреда, причинена от самата нея при следване на неправилен съвет, публикуван в този вестник. Въпросът следователно е дали материална стока, съдържаща такива неправилни съвети, може да се счита за „дефектна“ в смисъла, в който се използват това и свързаните с него понятия в Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки.

28. Изобщо не се твърди, че вестникът е дефектен поради нещо, което би могло да се определи като негови „външни свойства“. Част от правната доктрина поддържа, че за тази цел материалният носител не може да бъде отделен от действителното му съдържание. В съответствие с това се предлага режимът на обективна отговорност, произтичащ от Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки, да се прилага към дефекти както на самата стока, така и към интелектуалното ѝ съдържание [11]. Аргументите в подкрепа на тази гледна точка се основават най-вече на целта на законодателството относно отговорността за вреди от дефектни стоки, а именно защитата на потребителите. Освен това тази част от правната доктрина твърди, че съществуват положения, обхванати от Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки, доста сходни с такива, при които неправилната информация води до телесна повреда. Такъв пример е положението, при което стока, която се очаква да предупреждава за определена опасност — като например димна аларма — не функционира правилно. Липсата на предупреждение не позволява на хората да вземат мерки (например като избягат от горяща сграда), което на свой ред води до телесни повреди [12]. Тези автори виждат и сходства със случаите, в които ръководството за употреба на дадена стока е неправилно. Както при неправилната информация, представена на печатен носител, опасността в случая произтича не от физическите качества на стоката, а от факта, че читателите следват (неправилни) указания, съдържащи се в нея.

29. Аз обаче не намирам тези доводи за убедителни. Текстът на член 6 от Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки ясно обвързва дефекта със самата стока по смисъла на член 2 от нея. Освен това член 1 от тази директива не предвижда обективна отговорност само за съвети. Отговорността трябва да бъде свързана с пускането в обращение на дадена стока [13]. Тя изисква да е налице пряка причинно-следствена връзка между дефекта на стоката и телесната повреда на увреденото лице, каквато продължава да съществува в случаите, описани в точка 28 от настоящото заключение, докато в случай на неправилен съвет във вестник няма връзка със стоката [14]. Това означава също, че тази директива не се прилага за услуги [15].

11 За примери за такъв подход вж. *Foerste*, U. и *Graf von Westphalen*, F. (eds.) Produkthaftungshandbuch. 3. ed., Beck, München, 2012, 815, §47, 16; *Cahn*, A. Produkthaftung für verkörperte geistige Leistungen, Neue Juristische Wochenschrift, 1996, 2899—2905, 2901—2903; *Meyer*, A. Die Haftung für fehlerhafte Aussagen in wissenschaftlichen Werken, Zeitschrift für Urheber- und Medienrecht. No 3, 1997, 26—34. За мнение, което оспорва този подход, вж. *Günther*, A. Produkthaftung für Informationsgüter, Otto Schmidt Verlag, *Köln*, 2001, 623—627. Всички тези автори обсъждат германския закон за отговорността за вреди от дефектни стоки. Този германски закон транспонира Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки, макар че обсъжданите въпроси не са специфични за транспонирането в германското право.

12 Друг пример е неизправност на диагностичен уред, ако поради тази неизправност дадено медицинско състояние остане недиагностицирано и следователно нелекувано.

13 Вж. a contrario член 7, буква а) от Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки, който освобождава от отговорност производителя, ако не е пуснал стоката в обращение. Вж. също *Oechsler*, J. J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen. 2-ро преработено издание, de Gruyter, Berlin, §2 ProdHaftG, 78, отново относно Produkthaftungsgesetz (германския Закон за отговорността за вреди от дефектни стоки).

14 Вж. в този смисъл *Günther*, A. Produkthaftung für Informationsgüter, Otto Schmidt Verlag, *Köln*, 2001, 650 et 651, който прави разграничение между „Instruktionshaftung“ (отговорност за указание) и „Informationshaftung“ (отговорност за информация).

15 Комисията вече посочи в своята Зелена книга относно отговорността за вреди от дефектни стоки (COM(1999) 396 окончателен), стр. 7, че „некачествените услуги не са обхванати от Директива 85/374/ЕИО“ [неофициален превод]. Това е в съответствие с факта, че тя представи предложение за Директива на Съвета относно отговорността на доставчиците на услуги (COM(90) 482 окончателен) (ОВ C 12, 1991 г., стр. 8). Впоследствие проектът е оттеглен (COM(94) 260 окончателен). Точка 2.8 от становището на Икономическия и социален комитет относно предложението за Директива на Съвета относно отговорността на доставчиците на услуги (ОВ C 269, 1991 г., стр. 40) демонстрира особено ясно проблемите, които може да породи такава директива: „При проучване на това предложение става ясно, че неговото прилагане би се превърнало в пречка за всякакви научноизследователски дейности и иновации в областите на дейност на свободните професии. То би довело до отбранителна медицина, до отбранителни правни, търговски и данъчни консултации, както и до отбранителна консултантска дейност от страна на архитекти, инженери и строителни предприемачи. Това не е целта, която потребителите са имали предвид“. [неофициален превод]

30. Макар че може би е вярно, че става все по-трудно да се направи разграничение между стоките и услугите поради техническия напредък[16], подобна преценка, която може да накара даден законодателен орган да предприеме действия, все пак не позволява прилагането на Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки отвъд обстоятелствата, при които се прилага понастоящем с оглед на ясния ѝ текст. Това важи в още по-голяма степен, тъй като прилагането ѝ по отношение на случаи, свързани с информация, която се съдържа в стока — движима вещ, би довело до други несъответствия. Защо например да е налице обективна отговорност за информацията, съдържаща се в публикация, но не и за съвети, които се предоставят по радиото или телевизията?[17]

31. Според мен обаче от текста, контекста и целите на Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки все пак е напълно ясно, че употребата на понятието „стока“ в тази директива се изчерпва с материалните предмети. По същество това е причината, поради която разглежданият иск не може да бъде уважен, поне що се отнася до Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки, а именно защото не се отнася до вреда, причинена от физически дефект на стока.

32. Това се потвърждава и от разглеждането на целите и контекста на Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки. Още първото съображение на тази директива изяснява, че това е мярка за хармонизация „относно отговорността на производителя за вреди, причинени от дефект на неговите стоки“, и че тази мярка е необходима, тъй като „съществуващите различия може да нарушат конкуренцията и да засегнат движението на стоки в рамките на общият пазар и до голяма степен да доведат до различия в нивото на защита на потребителите срещу вреди, причинени от дефект на стока, както на здравето им, така и на тяхната собственост“. Това очевидно се отнася само за материални стоки и както Съдът вече е имал повод да отбележи, „[о]пределените от законодателя на Съюза ограничения на приложното поле на посочената директива са резултат от процес на извършено сложно претегляне по-специално на тези различни интереси“[18].

33. Всичко това се подчертава от останалите съображения. Така например третото съображение посочва, че невиновната отговорност „следва да се търси единствено относно промишлено произведени движими вещи“. Макар че, както бе посочено в бележка под линия 9 от настоящото заключение, приложното поле на тази разпоредба впоследствие се разширява отвъд обхвата на *промишлено произведените* стоки, не се споменава, че обикновената информация или съвети са обхванати от Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки. В допълнение към това четвъртото съображение посочва, че ефективната защита на потребителите предполага „всички участници в производствения процес […] да носят отговорност, доколкото завършената стока, съставната част или суровината, доставени от тях, са се оказали дефектни […]“. Шестото съображение посочва, че с оглед защитата на „физическото благосъстояние и собствеността на потребителите, дефектният характер на дадена стока следва да бъде определян чрез позоваване не [на] годността ѝ за употреба, а на липсата на такава безопасност, каквато обществото като цяло има право да очаква от стоката […]“. С оглед на контекста позоваването на „липсата на безопасност“ може отново да се разглежда само като препратка към дефект на материална стока, който има вероятност да причини вреда.

16 Това е коментирано и в доклада на Комисията до Европейския парламент, Съвета и Европейския икономически и социален комитет, Доклад относно последиците от изкуствения интелект, интернета на нещата и роботиката за безопасността и отговорността (COM(2020) 64 final), стр. 13 и 14.

17 Вж. също Münchener Kommentar zum BGB. 8. ed., 2020, §2 ProdHaftG, § 19, както и *Ulmer-Eilfort, C., Obergfell-Thiermann*, E.-I. Verlagsrecht. 2. ed., C.H. Beck, 2020, § 1036.

18 Решение от 21 декември 2011 г., Dutrueux (C-495/10, EU:C:2011:869, т. 22 и цитираната съдебна практика).

34. Съвкупността от всички тези контекстуални елементи просто утвърждава извода, че обхватът на Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки се простира единствено до безопасността на физическите стоки и основната ѝ цел е да се осигури средство за правна защита на основание на обективна отговорност, когато бъде установено, че такива стоки са дефектни. В противен случай биха би имало възможност за редица искове по силата на тази директива, отнасящи се основно до некачественото или небрежно предоставяне на услуги. Тук биха могли да попаднат например писмени становища, изготвени от счетоводител или адвокат, или писмени епикризи, въпреки че при подобни обстоятелства би било напълно изкуствено да се твърди например че като подписва такъв документ, специалистът се „представя“ за „производител“ на „стока в завършен вид“, поради което е „производител“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки [19].

35. Както освен това самата запитваща юрисдикция, изглежда, допуска в точка 4.2 от преюдициалното си запитване, налагането на отговорност съгласно Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки по дело от този вид също може да изложи доставчиците на услуги на потенциално безгранична отговорност съгласно режима на обективна отговорност спрямо широк кръг лица с право на иск [20]. Би било трудно да се избегне изводът, че по този начин налагането на безвиновна отговорност би изместило границите на приложното поле на Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки, които, както видяхме по-горе и както отбелязва Съдът в решение Dutrueux [21], са резултат от сложен процес на претегляне на различните интереси.

36. Подобен извод би могъл да доведе и до положение, при което още един аспект от вестникарската издателска дейност се оказва обременен със своите необичайни правни затруднения. Повечето вестници — от най-сериозните до най-популярните — поддържат читателски рубрики от този вид, в които автори дават съвети по разнообразни въпроси, включително по проблеми из областта на медицината, правото, градинарството, отглеждането на деца и лични проблеми. Ако от вестник може да се търси обективна отговорност за лоши или неточни съвети, които са причинили телесна повреда или (при спазване на ограниченията, съдържащи се в член 9 от Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки) имуществена вреда, това би породило нова опасност за издателите, а това, както подчертава ответникът в писменото си становище, може да доведе до сериозни практически последици за свободата на печата, гарантирана от член 11, параграф 2 от Хартата на основните права на Европейския съюз (и съответно от член 10 от ЕКПЧ). Всичко това означава, че ако целта на Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки бе да породи такъв резултат, би могло да се очаква това да е изразено по съвсем ясен и недвусмислен начин. Самият факт, че Директивата подчертано запазва мълчание по този въпрос, на свой ред представлява красноречиво доказателство, че целта на законодателя на Съюза никога не е била да наложи такава отговорност при подобни обстоятелства.

37. Следва обаче да се подчертае, че въпросите относно деликтната отговорност и отговорността в случай на професионална небрежност по подобни дела се уреждат от националното право на отделните държави членки. Законодателят на Съюза никога не е имал намерение да ги хармонизира по този начин, а още по-малко да въвежда режима на обективна

19 Вж. също бележка под линия 15 от настоящото заключение, в която се цитира становището на Икономическия и социален комитет относно предложението за директива на Съвета относно отговорността на доставчиците на услуги (ОВ C 269, 1991 г., стр. 40).

20 Вж. известните предупреждения на *Cardozo*, C.J. — In: Ultramares Corporation v Touche. 174 NE 441 (1931), че правото трябва да избягва възможността за евентуална отговорност „в неопределен размер за неопределено време спрямо неопределен кръг лица“.

21 Решение от 21 декември 2011 г. (C-495/10, EU:C:2011:869, т. 22).

отговорност съгласно Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки за тези искове чрез изкуствено и разширително тълкуване на нейните понятия. Както вече е постановил Съдът, Директивата не е предназначена изчерпателно да хармонизира областта на отговорността поради дефектни стоки извън уредените от нея въпроси [22].

38. Макар да е вярно, че повдигнатият тук въпрос е нов, следва да се отбележи отново, че той не намира опора в съществуващата към този момент съдебна практика във връзка с Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки. Може би най-близкото дело е това, по което е постановено решение на Съда Dutrueux [23]. По него, момче е пострадало от изгаряния по време на хирургическа операция, извършена в болница. Изгарянията обаче са причинени от дефект на системата за регулиране на температурата на подгряващия матрак, върху който момчето лежи по време на операцията. Болницата просто е използвала матрака, който е закупила от свой доставчик.

39. Съдът обаче приема, че „такъв ползвател не може да бъде разглеждан като участник в производствената и търговската верига на съответната стока“ по смисъла на член 3 от Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки [24]. От това следва, че болницата е просто доставчик на медицински услуги в този смисъл и ако такъв доставчик „използва дефектно оборудване или дефектни стоки, което или които не са произведени от него по смисъла на разпоредбите на член 3 от [Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки], и поради това причини вреди на получателя на услугата“, то отговорността на доставчика на услугите „не попада в приложното поле на тази директива“ [25].

40. Ето защо от решение Dutrueux [26] следва, че отговорността за предоставянето на услуги, които са отделни от дефектната физическа стока, не попада в приложното поле на Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки. В настоящия случай искът е дори още по-неоснователен, тъй като — нека повторим — за разлика от случая по посоченото дело, самата физическа стока няма никакви дефекти.

41. Обединявайки всички тези нишки на тълкуване, мога единствено да заключа, че иск от такъв вид не попада в приложното поле на Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки. По същество става въпрос за иск, свързан с предоставянето на услуга — съвет за потребителите, съдържащ се във вестникарска рубрика — който не се отнася до вестника като физическа стока. Следователно не може да се приеме, че причинената на VI телесна повреда се дължи на дефект на стока в смисъла, по който тези понятия се използват в Директивата относно отговорността за вреди от дефектни стоки.

22 Вж. решения от 4 юни 2009 г., Moteurs Leroy Somer (C-285/08, EU:C:2009:351, т. 24 и 25) и от 21 декември 2011 г., Dutrueux (C-495/10, EU:C:2011:869, т. 21).

23 Решение от 21 декември 2011 г. (C-495/10, EU:C:2011:869).

24 Пак там, точка 28.

25 Пак там, точка 39.

26 Решение от 21 декември 2011 г. (C-495/10, EU:C:2011:869).

## V. Заключение

42. С оглед на изложените съображения, бих предложил на Съда да отговори на въпроса на Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия), както следва:

„Член 2 във връзка с членове 1 и 6 от Директива 85/374/ЕИО на Съвета от 25 юли 1985 година за сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки относно отговорността за вреди, причинени от дефект на стока, не може да се тълкува в смисъл, че материален екземпляр от всекидневник, който съдържа неправилен от професионална гледна точка здравен съвет, чието спазване причинява вреда за здравето, следва да се счита и за „дефектна стока“ по смисъла на тази директива“.